

Европейски икономически и социален комитет

INT/599
Партньорство в областта
на научните изследвания и
иновациите

Брюксел, 23 май 2012 г.

СТАНОВИЩЕ

на

Европейския икономически и социален комитет

относно

**„Съобщение от Комисията до Европейския парламент, до Съвета,
до Европейския икономически и социален комитет и до Комитета на регионите –
Партньорство в областта на научните изследвания и иновациите“**

COM(2011) 572 final

_____

Докладчик: г-жа **Renate Heinsch**

_____

На 21 септември 2011 г. Комисията реши, в съответствие с член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз, да се консултира с Европейския икономически и социален комитет относно:

„Съобщение от Комисията до Европейския парламент, до Съвета, до Европейския икономически и социален комитет и до Комитета на регионите – Партньорство в областта на научните изследвания и иновациите“
COM(2011) 572 final.

Специализирана секция „Единен пазар, производство и потребление“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 8 май 2012 г.

На 481-вата си пленарна сесия, проведена на 23 и 24 май 2012 г. (заседание от 23 май), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 191 гласа „за“, 2 гласа „против“ и 7 гласа „въздържал се“.

*

* *

1. **Заклучения и препоръки**

- 1.1 ЕИСК споделя схващането на Комисията, че партньорствата предлагат разнообразни предимства и че потенциалът им би могъл да се използва в още по-голяма степен. Ето защо ЕИСК изрично приветства инициативата на Комисията за създаване и насърчаване в рамките на водещата инициатива „Съюз за иновации“ на европейските партньорства за иновации (ЕПИ), чиято цел е да се повиши ефективността на европейския цикъл на научни изследвания и иновации и да се съкрати времето за навлизане на нововъведенията на пазара.
- 1.2 За да се гарантират дългосрочна дейност и устойчиво въздействие на партньорствата, трябва да се създадат рамкови условия, които да са подходящи за намиране на решения на предизвикателствата, свързани с управленските структури, финансирането и прилагането.
- 1.3 Основна предпоставка е партньорствата да бъдат прости, гъвкави, приобщаващи и отворени, ръководните групи – представителни и балансирани, а взаимоотношенията между съществуващите инициативи и инструменти да бъдат изяснени от самото начало.
- 1.4 ЕИСК изтъква значението на социалните иновации като ключов инструмент за създаване на благоприятна за иновациите среда, за да се мотивират за сътрудничество предприятията, публичният сектор, социалните партньори и други организации на гражданското общество и по този начин да се повиши тяхната способност за иновации и ефективност.

- 1.5 За по-нататъшното развитие на концепцията за партньорство са необходими изясняване и постоянен преглед на взаимоотношението между ЕПИ и инициативите в рамките на други политики (параграф 2.3.2 от съобщението).
- 1.6 Необходимото подпомагане на координираното изпълнение и финансиране на европейските и националните програми за по-ефективното решаване на обществените предизвикателства (параграфи 3.1.3 и 3.3.3. от съобщението) следва да включва адаптирането на националните административни процедури, националните насоки за подпомагане и условията за финансиране на държавите членки.
- 1.7 Освен това Комитетът препоръчва съществуващите ресурси да бъдат обединени в по-голяма степен; да бъдат структурирани по-прегледно, по-ясно и по-систематично в тематично отношение различните възможности за (съ)финансиране, те да бъдат използвани целенасочено и централизирано и систематично да се предоставя информация за това.
- 1.8 Комитетът препоръчва също така включване на всички участници и инициативи на национално и европейско равнище, които могат да допринесат за подходящи, редовни последващи действия за регулаторен контрол и за перспективността на партньорствата, както и за прилагането на резултатите от тях.
- 1.9 Включването на трети държави в партньорства в областта на научните изследвания и иновации би трябвало да се подкрепя и занаяпред, за да се засили привлекателността на Европа за „световните играчи“.
- 1.10 Въз основа на досегашния опит с партньорствата трябва да се изясни каква форма и каква степен на обвързаност са необходими, за да се гарантират гъвкавост, откритост и способност за иновации, от една страна, а от друга – да се осигурят дългосрочни и стабилни партньорства и да се постигне трайно въздействие.
- 1.11 За да се спестят човешки, времеви и финансови ресурси, в бъдеще следва да се обръща внимание на по-висока степен на ефективност. Наред с това мерките трябва да бъдат по-добре координирани, редовно оценявани и последователно прилагани.
- 1.12 Трябва да се предвидят интензивни връзки с участниците на национално, регионално и общинско равнище, за да се отчитат националните и регионалните особености. Същевременно не бива да остава извън ползването и значението на глобалното измерение на настоящите предизвикателства.

2. Съобщението на Комисията

- 2.1 В съобщението на Комисията относно „Партньорство в областта на научните изследвания и иновациите (НИИ)“¹ се разглежда задачата наличните ресурси за НИИ да бъдат оптимизирани по такъв начин, че с оглед и на сегашната икономическа и финансова криза до 2014 г. да могат да бъдат реализирани Европейското научноизследователско пространство (ЕНИП), Съюзът за иновации, Програмата в областта на цифровите технологии за Европа, както и други водещи инициативи на стратегията „Европа 2020“².
- 2.2 Със своето съобщение Комисията се връща отново към концепцията за партньорствата, чието значение като средство за обединяване на силите беше подчертано в Съобщението на Комисията относно Съюза за иновации от октомври 2010 г.³. Партньорствата трябва да обединят участниците от публичния сектор на европейско и национално равнище в публично-публични партньорства (ППП) и публично-частни партньорства (ПЧП)⁴, за да бъдат посрещнати големите обществени предизвикателства и да се укрепи конкурентната позиция на Европа.
- 2.3 За да се достигне до обща гледна точка за възможния принос на партньорствата в областта на НИИ за интелигентен и устойчив растеж в Европа, в рамките на Седмата рамкова програма за изследователска дейност (РП 7), на Програмата за конкурентоспособност и иновации (ПКИ), на Европейското научноизследователско пространство (ЕНИП) и на политическата рамка на инициативата „Съюз за иновации“ бяха разработени и изпробвани различни модели на партньорство.
- 2.4 В общата си оценка Комисията заключава, че партньорствата предлагат разнообразни предимства и че техният потенциал би могъл да се използва в още по-голяма степен.
- 2.5 Европейските партньорства за иновации (ЕПИ) могат да образуват обща рамка за различните модели на партньорство, като обединяват всички важни заинтересовани страни от цикъла на НИИРД, покриват предлагането и търсенето и насърчават политическия ангажимент в подкрепа на договорените мерки. Освен това партньорствата са ефикасен метод за по-интензивното включване на малки и средни предприятия (МСП) в научните изследвания и иновациите.

---

1 COM(2011) 572 final от 21.9.2011 г.

2 COM (2010) 546 final. Вж. също IP/10/225. Планираната за период от десет години последваща програма на Лисабонската стратегия беше приета от Европейския съвет през юни 2010 г. Целта □ е интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж с по-добра координация на националните и на европейската икономики.

3 COM(2010) 546 final; вж. във връзка с това и становището на ЕИСК [ОВ С 132, 3.5.2011 г, стр. 39](#).

4 Като примери за публично-публичните партньорства (ППП) се посочват между другото и ERA-NET и ERA-NET Plus, инициативите по член 185 и Съвместното планиране (СП). ПЧП в областта на НИИ включват например Съвместните технологични инициативи (СТИ) и Интернет на бъдещето.

- 2.6 Партньорствата обаче не функционират от само себе си. За да се гарантират дългосрочна дейност и устойчиво въздействие, трябва да се създадат рамкови условия, подходящи за намиране на решения на свързаните с партньорствата предизвикателства по отношение на управленските структури, финансирането и прилагането.
- 2.7 От резултатите от различните партньорства вече бяха изведени важни заключения за структурирането на партньорствата и възможности за решения на посочените предизвикателства⁵.
3. **Общи бележки**
- 3.1 Демографските промени, изменението на климата, както и промените в индустрията, икономиката и на пазара на труда вследствие на глобализацията са най-големите предизвикателства за бъдещото развитие на държавите членки на Европейския съюз. За преодоляването на тези предизвикателства са необходими общи усилия, включването на всички потенциални участници и централизирана координация на подходящите мерки. Те трябва да бъдат спешно решени във взаимодействие между научните изследвания, иновациите, основаващи се на наука и технологии, и социалните иновации.
- 3.2 Централизирана координация е необходима и във връзка с обединяването на ресурсите, създаването на адекватен бюджет и разпределението на средствата, за да може възможностите, които също са свързани с демографските промени и с глобалните предизвикателства, да бъдат ефективно използвани за научни изследвания и иновации.
- 3.3 Ето защо ЕИСК приветства изрично инициативата на Комисията за създаване и насърчаване в рамките на водещата инициатива „Съюз за иновации“⁶ на Европейски партньорства за иновации (ЕПИ), чиято цел е да се повиши ефективността на европейския цикъл на научни изследвания и иновации и да се съкрати времето за навлизане на нововъведенията на пазара⁷.

---

⁵ Вж.: Работен документ на службите на Комисията SEC(2011) 1028 final от 1.9.2011 г.

⁶ COM(2010) 546 final от 6.10.2010 г.

⁷ COM(2011) 572 final от 21.9.2011 г.

- 3.4 От анализа на моделите на партньорство, изпробвани в контекста на Седмата рамкова програма за изследователска дейност (РП7)⁸, Програмата за конкурентоспособност и иновации (ПКИ)⁹, Европейското научноизследователско пространство (ЕНИП)¹⁰, политическата рамка на инициативата „Съюз за иновации“¹¹ и пилотното Европейско партньорство за иновации за активен живот на възрастните хора и за остаряване в добро здраве („Active and Healthy Ageing“ – АНА) вече бяха направени първите изводи за структурирането на партньорствата¹².
- 3.5 Един от тези изводи е, че партньорствата трябва да бъдат прости, гъвкави, приобщаващи и отворени, ръководните групи – представителни и балансирани, а взаимоотношенията между съществуващите инициативи и инструменти да бъдат изяснени от самото начало. Наред с това партньорствата се нуждаят от ясни рамкови условия по отношение на структурите, финансирането и процесите, за да могат да се развиват стабилно и в по-дългосрочен план.
- 3.6 ЕИСК оценява и подкрепя усилията на Комисията посочените изводи да бъдат доразвити в конкретни предложения и насоки и важните им аспекти да бъдат интегрирани в програмата „Хоризонт 2020“. Описаните в съобщението предложения са необходими, но по мнение на Комитета се нуждаят от допълване.
- 4. Специфични бележки по предложенията на Комисията**
- 4.1 Цели на Европейските партньорства за иновации (ЕПИ)**
- 4.1.1 Комитетът оценява и подкрепя формулираната в съобщението на Комисията цел, чрез ЕПИ да се изгради връзка между утвърдили се инструменти „от страна на предлагането“ (научни изследвания и технологии) и „от страна на търсенето“ (потребителите, публични органи, стандартизацията) (параграф 2.3.1). Той изразява съгласие със схващането на Комисията, че ЕПИ могат да свържат помежду им основните участници от публичния сектор и гражданското общество на национално и регионално равнище и да засилят взаимния обмен, както и че това позволява оптимално използване на инструментите, засилване на синергиите и обединяване на ресурсите, както и насърчаване на иновациите – най-вече социални иновации и нови бизнес модели¹³, и засилване на политическия ангажимент.

---

⁸ ОВ L 412, 30.12.2006 г., стр. 1, и ОВ С 65, 17.3.2006 г., стр. 9.

⁹ ОВ L 310, 9.11.2006 г., стр. 15, и ОВ С 65, 17.3.2006 г., стр. 22.

¹⁰ COM(2000) 6 final и ОВ С 204, 18.7.2000 г., стр. 70.

¹¹ Вж.: бележка под линия 6.

¹² Вж.: Работен документ на службите на Комисията SEC(2011) 1028 final от 1.9.2011 г.

¹³ [ОВ С 132 от 3.5.2011 г., стр. 22.](#)

4.1.2 Във връзка с това, Комитетът подчертава значението на предложенията на Комисията, които се основават на изводите в работния документ на службите на Комисията относно пилотното ЕПИ за активен живот на възрастните хора и за остаряване в добро здраве (АНА) и други партньорства¹⁴. Те показват, че са необходими ясни рамкови условия за ръководните структури, както и за прилагането и финансирането, за да може партньорствата да се развиват дългосрочно и ефективно.

4.2 **По-нататъшно развитие на концепцията за партньорство**

4.2.1 Комитетът счита следните точки за особено важни за по-нататъшното развитие на концепцията за партньорство и предлага във връзка с това да бъдат добавени съответни допълнителни аспекти:

4.2.2 изясняване на взаимоотношението между ЕПИ и инициативите в рамките на други политики (параграф 2.3.2 от съобщението): това взаимоотношение следва да се преразглежда постоянно и да се изяснява по-специално при новите ЕПИ;

4.2.3 включване на всички участници, които са в състояние да осигурят съответния редовен регулаторен контрол (параграф 2.3.2). За тази цел следва да се изяснят и вземат предвид съответно ролята и потребностите на различните участници в процеса на иновации. Също толкова важно е дадена мярка да може да бъде преустановена – било когато тя успешно е постигнала целта си, било ако в хода на партньорството се окаже нецелесъобразна;

4.2.4 подпомагане на координираното изпълнение и финансиране на европейските и националните програми в интерес на по-ефективното решаване на обществените предизвикателства (параграф 3.1.3) – според Комитета този аспект включва и възможно най-широко адаптиране на националните насоки за подпомагане и на условията за финансиране. Необходимостта държавите членки да синхронизират административните си процедури вече е посочена в съобщението на Комисията (параграф 3.3.3).

4.3 **Настоящи партньорства в областта на научните изследвания и иновациите**

4.3.1 Модели на партньорство бяха разработени и изпробвани в РП7, ПКИ, ЕНИП и в политическата рамка на Съюза за иновации¹⁵.

---

¹⁴ SEC(2011) 1028 final.

¹⁵ Вж.: бележка под линия 4. Показателен пример за ПЧП е AAL JP (съвместната програма „Интелигентна заобикаляща среда“) с общ обем на финансиране над 600 милиона евро. Конкретен пример за ППП е съвместната технологична инициатива ARTEMIS (вградени ИТ системи).

- 4.3.2 Настоящите съвместни инициативи включват по-специално Европейското партньорство за иновации за активен живот на възрастните хора и за остаряване в добро здраве (АНА)¹⁶, Програмата в областта на цифровите технологии за Европа¹⁷, инициативата за съвместно планиране „По-дълъг и по-добър живот — потенциал и предизвикателства на демографските промени“ (MYBL)¹⁸, както и планираната програма „Хоризонт 2020“¹⁹.
- 4.3.3 Включването на други важни участници и инициативи на национално и европейско равнище е безусловно необходимо, ако трябва да се избегне разпокъсване на пазара и дублиране. Възможности за партньорства или най-малко за синергии в областта на НИИ предлагат например Европейската година на активния живот на възрастните хора и солидарността между поколенията (2012 г.)²⁰, Програмата на СЗО за благоприятна за възрастните хора среда²¹ и Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания²².
- 4.3.4 Наред с това следва в по-голяма степен да бъде взета предвид съответната предварителна работа, извършена от други участници на национално и европейско равнище. Тук спадат например различни програми и инициативи на ГД „Здравеопазване и защита на потребителите“, на Европейския институт за иновации и технологии (ЕИТ)²³ и на Института за перспективни технологични изследвания (IPITS)²⁴.
- 4.3.5 ЕИСК подчертава освен това значението на партньорствата за засилване на привлекателността на Европа като „световен играч“ в научните изследвания и иновациите. Посредством увеличаване на размера и обхвата на инвестициите в иновации в Европа партньорствата допринасят за повишаване на ефективността и ефикасността на тези инвестиции от гледна точка на „световните играчи“²⁵. В този смисъл ЕИСК подкрепя по-нататъшното развитие на партньорствата.

---

16 Вж.: [IP/10/1288](http://ip/10/1288).

17 Вж.: [IP/10/581](http://ip/10/581), [MEMO/10/199](http://memo/10/199) и [MEMO/10/200](http://memo/10/200).

18 Вж.: <http://www.jp-demographic.eu>.

19 Рамкова програма за научни изследвания и иновации (2014–2020 г.); MEMO-11-435. Вж. също и предварително проектостановище INT/614-615-616-631 относно „Хоризонт 2020“, докладчик: г-н Gerd Wolf.

20 Вж.: <http://europa.eu/ey2012/>.

21 Вж.: http://www.who.int/ageing/age_friendly_cities/.

22 Вж.: <http://www.un.org/disabilities/default.asp?id=150>.

23 Вж.: <http://eit.europa.eu>.

24 Вж.: <http://ipits.jrc.ec.europa.eu>.

25 Два примера: в резултат на пилотната инициатива за съвместно планиране (JPI) в борбата срещу невродегенеративните заболявания, Канада пренасочи своята програма за научни изследвания и я координира с тази на Европа; понастоящем тя е партньор в пилотен проект относно центрове за върхови постижения; Индия заяви интереса си за активно участие в инициатива за съвместно планиране относно водата.

4.3.6 Наред със структурните рамкови условия, от основно значение за бъдещия потенциал на партньорствата в областта на научните изследвания и иновациите е перспективната и реалистична обща визия. Поради това Комитетът счита, че наред с всички възможни участници, с представителите на гражданското общество и възрастните хора, в партньорствата трябва да бъдат включени по-специално и социалните партньори, както и младите хора или техни представители, за да може да се постигне активната им подкрепа за перспективни разработки и приложения.

4.3.7 Иновациите не възникват непременно като резултат от линеен процес, а чрез взаимно преплитане и интегриране на сектори, системи и концепции. Сред най-често срещаните фактори, които допринасят например за свързани с услугите иновации, са обществените структурни промени, нови потребности на клиентите и реакцията на предприятията на такива промени. Такива фактори трябва да се имат предвид особено с оглед на социалните иновации.

4.4 Други предложения за допълнения

4.4.1 Финансиране и прилагане – параграф 3.2 от Съобщението на Комисията

4.4.1.1 За дългосрочното функциониране на партньорствата безусловно е необходима надеждна финансова рамка. Предложенията на Комисията за опростяване и координиране на съществуващите финансови инструменти на европейско и национално равнище са много ценни в това отношение и непременно трябва да бъдат развивани по-нататък.

4.4.1.2 Освен това би било желателно различните възможности за (съ)финансиране да бъдат по-ясни, по-еднозначни и по-добре подредени в тематично отношение, за да може планирането и прилагането на инициативите да се положи на стабилна основа. Затова Комитетът препоръчва съществуващите ресурси да бъдат обединени в по-голяма степен, да бъдат използвани целенасочено и централизирано и систематично да се предоставя информация за това.

4.4.2 Изясняване на степента на обвързаност на бъдещите партньорства

Що се отнася до степента им на обвързаност, досегашните партньорства варират от необвързващо сътрудничество по определени теми през обвързващи, но времево и финансово ограничени ангажменти на отделни партньори, до дългосрочен ангажмент на всички участници в дадено партньорство. С оглед на програмата „Хоризонт 2020“ и въз основа на досегашния опит с партньорствата трябва да се изясни каква форма и каква степен на обвързаност са необходими, за да се гарантират, от една страна, гъвкавост, откритост и способност за иновации, а от друга – да се осигурят дългосрочни и стабилни партньорства и да се постигне устойчиво въздействие.

4.4.3 Прилагане

Акцентът на партньорствата за НИРД следва да се постави върху бързото и последователно прилагане на мерките, оценени като подходящи. Затова е необходимо да се засилят взаимодействието на наука и практика, както и ориентираният към потребителите подход и включването в партньорства за иновации. За да не се праросват ценно време и човешки и финансови ресурси, в бъдеще би трябвало да се следи за постигането на по-висока степен на въздействие, а мерките да бъдат по-добре координирани, текущо оценявани по определени критерии и последователно прилагани.

4.4.4 Интелектуална собственост

При участие на няколко заинтересовани страни в един проект или в дадено партньорство важен аспект е въпросът за правата върху интелектуалната собственост на общите разработки. Справедливо решение на този въпрос трябва да се гарантира от самото начало и за бъдещите партньорства за иновации, за да получат всички участници – а също и включените крайни ползватели – съответстващ дял от финансирането и от евентуалните бъдещи печалби.

4.4.5 Поставяне в регионален контекст

Партньорствата винаги трябва да се реализират и да се доказват в конкретен контекст. Поради това категорично трябва да се препоръча да бъдат установени тесни връзки с участниците на национално, регионално и местно равнище и да се зачитат националните и регионалните особености, тъй като условията са много различни, както в държавите членки, така и помежду им. Подобна контекстуална ориентация не трябва обаче да оставя извън полезрението значението на глобалното измерение на настоящите предизвикателства.

4.4.6 Примери за добри практики

4.4.6.1 Примерите за успешни съществуващи партньорства следва да бъдат събирани и публикувани като модели за успешни партньорства. ЕИСК предлага към досега съществуващите канали за разпространение, като например интернет страницата на CORDIS, да се добавят например собствен интернет портал или ежегодни прояви, по време на които да бъдат отличавани най-успешните партньорства.

4.4.6.2 Също така полезно би било обаче да се установят причините за неуспеха на някои партньорства и да се извлекат поуки от тях. Ето защо Комитетът препоръчва да бъдат събирани примери както за добри практики, така и за провалили се проекти и съответните свързани с тях условия и активно да се разпространява информация във връзка с тях.

4.4.7 Изясняване на съдържанието на понятията

4.4.7.1 Най-напред не е ясно определено съдържанието на понятията „иновации“, „научни изследвания“ и „партньорства“. Но докато по отношение на „партньорствата“ в съобщението на Комисията вече са дефинирани важни рамкови условия²⁶, а понятието „иновации“ е изяснено в различни съобщения и становища²⁷, продължава да е неясно към какво трябва да са насочени бъдещите научни изследвания, като се посочват само отделни примери. С оглед на демографските промени и на глобалните обществени предизвикателства обаче са необходими задължително фундаментални изследвания с отлично качество.

4.4.7.2 Съображения по този въпрос биха надхвърлили рамките на настоящото становище. Комитетът е в процес на изготвяне на становище по собствена инициатива относно „8-а Рамкова програма за НИРД: пътни карти за активен живот на възрастните хора“²⁸.

4.4.8 По-добро използване на потенциала

Именно застаряването на населението е показателен пример за успешното взаимодействие между НИРД в областта на медицинските технологии, от една страна, и социалния напредък, от друга. Обединяването на всички налични интелектуални, финансови и практически ресурси в бъдеще може да породи колосални сили за справяне с настоящите предизвикателства.

Брюксел, 23 май 2012 г.

Председател
на Европейския икономически
и социален комитет

Staffan Nilsson

---

²⁶ Вж. например IP/11/1059 и MEMO/11/623 от 21 септември 2011 г.

²⁷ COM (2010) 546 final. Вж. също отново [ОБ С 132, 3.5.2011 г., стр. 39](#).

²⁸ CESE 1290/2012.